

Bijlage 1 – Beantwoording onbeantwoorde Kamervragen van debat economische veiligheid en strategische autonomie van 4 maart jl.

Tijdens het debat over economische veiligheid en strategische autonomie van 4 maart jl. konden vanwege de beperkte tijd niet alle vragen worden beantwoord. Hieronder treft u de resterende beantwoording aan. Daarmee is voldaan aan de toezegging om de resterende vragen voor het tweeminutendebat Economische Veiligheid en strategische autonomie te beantwoorden.¹

Vraag van het lid Van der Lee (GL-PvdA) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

Hoe gaat de minister de aangenomen motie Van de Lee over strategisch aankopen uitvoeren?

Antwoord

Het creëren van meer ruimte om in te zetten op strategische en maatschappelijke doelen bij aanbestedingen, is onderdeel van de kabinetsinzet in de herziening van de aanbestedingsrichtlijnen. Over de inzet van de herziening van de aanbestedingsrichtlijnen wordt uw Kamer op korte termijn geïnformeerd.

Het kabinet staat voor een terughoudende inzet van een Europees voorkeursprincipe bij aanbesteden, waarbij per sector een zorgvuldige afweging moet worden gemaakt van de kosten en baten. Het instrument wordt in beginsel enkel ingezet om de weerbaarheid van de Unie te versterken en, wanneer minder ingrijpende maatregelen ontoereikend zijn, om strategische nieuwe markten te stimuleren. Ook vindt het kabinet het belangrijk dat een dergelijk principe gelijkgestemde handelspartners niet belemmert. Hierover is uw Kamer in november 2025 geïnformeerd.

Vragen van het lid Flach (SGP) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

Wat zijn de resultaten van de pilot om de routekaartssystematiek te testen binnen de defensiesector en hoe wordt er hieraan invulling gegeven?

Antwoord

Specifiek op de defensie-industrie zijn het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Defensie met relevante bedrijven een *pilot* gestart op militaire schepen om kwetsbaarheden in de leveringszekerheid te identificeren en handelingsopties te formuleren. De resultaten van deze *pilot* worden momenteel opgeleverd en door beide ministeries bezien op de resultaten en vervolgacties.

Vraag 2

Hoe kijkt de minister naar een tweede pilot in samenwerking met de provincie Overijssel en Thales gericht op radarsystemen?

Antwoord

Conform het antwoord op de vorige vraag worden de resultaten van de eerste *pilot* momenteel opgeleverd, en door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het ministerie van Defensie bezien op de uitkomsten, vervolgacties en welke samenwerking daarvoor nodig is. Samenwerking met regionale partijen, zoals met de provincie Overijssel, hoort ook tot de mogelijkheden.

Vragen van het lid Bühler (CDA) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

¹ TZ202603-019.

Wil de minister zich in Europa hard maken voor verdere diversificatie van kritieke grondstoffenketens via strategische partnerschappen en handelsakkoorden?

Antwoord

Ja, dit is al een inzet van het kabinet in het kader van de Nationale Grondstoffenstrategie, onder coördinatie van de minister van Economische Zaken en Klimaat. De minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft hierin het voortouw op diversificatie. De EU heeft inmiddels vijftien grondstoffen Memoranda of Understanding en een aantal handelsakkoorden afgesloten waar grondstoffen in zijn opgenomen. Het kabinet wil invulling geven aan de bestaande partnerschappen samen met EU partners en ervoor zorgen dat er ook daadwerkelijk projecten met bedrijven van de grond komen.

Vraag 2

Wanneer kunnen we een eerste versie van een nationale campusstrategie verwachten?

Antwoord

In de Budgettaire tabel en bijlage van het Coalitieakkoord staat over Innovatie regionale campussen: 'Voor de uitvoering van de Nationale Technologiestrategie, regionale innovatieclusters, deelname aan Europese innovatieprogramma's en publiek-private innovatieprogramma's worden structureel middelen toegevoegd aan de begroting van Economische Zaken.' De aanpak die het kabinet de komende periode ontwikkelt is dus breder dan alleen een campusstrategie. Deze inzet zal de komende periode worden uitgewerkt en verwerkt worden in de Ontwerpbegroting 2027 die in september aan Uw Kamer wordt aangeboden.

Vraag 3

Wat is de inzet van het kabinet om oneerlijke concurrentie aan te pakken?

Antwoord

Voor het kabinet is behoud van het mondiale gelijk speelveld een belangrijke prioriteit. De Europese Commissie heeft verschillende handelsdefensieve instrumenten die hierbij ingezet kunnen worden op een wijze die verenigbaar is met de verplichtingen van de EU in het kader van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en bilaterale handelsakkoorden tussen de EU en derde landen. Het is aan de Commissie om voorstellen voor concrete beschermende maatregelen te doen, zoals antidumpingheffingen of vrijwaringsmaatregelen. Handelspolitiek is primair beleidsverantwoordelijkheid van Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Het kabinet spant zich in om oneerlijke handelspraktijken tegen te gaan en spreekt in dat kader intensief met het bedrijfsleven.

Vraag van het lid Prikaertz (PVV) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

Als het afbouwen van afhankelijkheid zo cruciaal is voor het kabinet, waarom zet het zich er dan niet voor in om bedrijven als Nyrstar te helpen? Waarom komt het kabinet niet met gerichte voorstellen waardoor het economisch rendabel wordt om die grondstoffen hier zelf uit afvalstromen te halen, bijvoorbeeld via lagere energiekosten?

Antwoord

Een belangrijk nationaal aandachtspunt voor het kabinet is om strategische projecten van bedrijven voor onze leveringszekerheid sneller door de ontwikkelfase heen te helpen. Hiervoor start het ministerie van Economische Zaken en Klimaat nu met concrete ondersteuning met *business development* vanuit de overheid. Tijdens het debat is toegezegd om de Tweede Kamer hier voor de zomer over te informeren, rekening houdend met bedrijfs- en veiligheidsgevoelige informatie. Ook is het ministerie van Economische Zaken en Klimaat met betrokken partijen in gesprek over het structureel verbeteren van de condities waaronder bedrijven bereid zijn te investeren in de verwerkingsindustrie voor kritieke grondstoffen. Daarbij is onder meer aandacht voor energievoorziening, ruimte, vergunningen, personeel en financiering. Tot slot heeft het vorige kabinet in de Kamerbrief *Weerbare ketens: stappen naar strategische voorraden en*

verwerking van kritieke grondstoffen, van 9 december 2025 (zie Kamerstuk 32852, nr. 395), de Tweede Kamer geïnformeerd dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat regelmatig contact onderhoudt met bedrijven die een bijdrage kunnen leveren aan de verwerking van kritieke grondstoffen, waaronder ook specifiek Nyrstar.

Vraag van het lid Van den Berg (JA21) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

Op basis van welke strategische analyse is besloten dat Groningen, onder welke omstandigheden dan ook, ook nu nooit meer onderdeel hoeft te zijn van het energiebeleid, zelfs in het geval van een gewapend conflict? Hoe verhoudt die keuze zich tot de ambitie om afhankelijkheden af te bouwen? Kan het kabinet uitsluiten dat de Nederlandse inkoop van Russisch gas noodgedwongen verhoogd moet worden? Kan het kabinet ook honderd procent garanderen dat Nederland nooit een tekort aan gas zal hebben, welke situatie zich ook maar voordoet?

Antwoord

Na de aardbevingen van 2018 in Zeerijp besloot het kabinet om de gaswinning uit het Groningenveld, zo snel mogelijk, volledig te beëindigen. Op 19 april 2024 is met brede parlementaire steun gaswinning uit het Groningenveld definitief wettelijk beëindigd. Daarbij zijn alle overwegingen en perspectieven inclusief geopolitieke factoren en leveringszekerheid uitgebreid en zorgvuldig gewogen. Met het oog daarop is de optie van gaswinning uit het Groningenveld openhouden geen realistische route. In het coalitieakkoord hebben partijen afgesproken dat het Groningenveld gesloten blijft. Het belang van energiezekerheid spreekt voor zich. Daar zit het kabinet dan ook bovenop. Daarom vult staatsbedrijf EBN deze zomer opnieuw de gasopslagen voor zover de markt het niet doet. Daarnaast beschikt Nederland over meerdere terminals om LNG mee te importeren en is er productie van eigen bodem.

Vragen van het lid Martens-America (VVD) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

Kan de Minister iets zeggen over de voortgang van het toevoegen van zaadveredeling aan de Wet vifo?

Antwoord

Momenteel worden er additionele sensitieve technologieën onder de Wet vifo gebracht per Algemene maatregel van Bestuur. Dat zijn biotechnologie, AI, geavanceerde materialen en nanotechnologie, sensor- en navigatietechnologie, nucleaire technologie met medisch gebruik. Met deze uitbreiding worden de Nederlandse technologie (R&D) georiënteerde bedrijven in de groente- en zaadveredeling onder de reikwijdte van de Wet vifo gebracht. Het kabinet streeft ernaar om deze Algemene maatregel van Bestuur in werking te laten treden op 1 januari 2027.

Vraag 2

Het Ministerie van Defensie werkt met vijf zogenaamde NLD-gebieden. Het Ministerie van Economische Zaken spreekt van "zes prioritaire gebieden", terwijl we eigenlijk dezelfde doelstelling hebben. Hoe gaan we nu zorgen dat we echt daadwerkelijk gaan samenwerken om te werken aan die sterke economie? Hoe gaan we nu zorgen dat we echt daadwerkelijk gaan samenwerken om te werken aan die sterke economie?

Antwoord

Het veranderende dreigingsbeeld onderstreept de noodzaak voor het versterken en opschalen van de Nederlandse defensiecapaciteiten. Dit benadrukt ook het belang van een sterke Nederlandse defensie-industrie en van het gericht inzetten op defensiegerelateerde technologieën en sectoren waarin Nederland uitblinkt, de vijf NLD-gebieden (zie Kamerstuk 31125, nr. 130).

Het ministerie van Economische Zaken en het ministerie van Defensie werken hier nauw op samen. In dat kader is de Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie (D-SII) opgesteld (zie

Kamerstuk 31125, nr. 134). Deze strategie richt zich op het versterken van de defensie-industrie en innovatiekracht in Nederland, onder andere via vijf Nederlandse technologiegebieden waarin Nederland sterke posities heeft en die relevant zijn voor defensietoepassingen. De uitvoering van deze strategie gebeurt via een jaarlijkse actieagenda, waarin beide ministeries samen met kennisinstellingen en bedrijven concrete stappen uitwerken.

De inzet sluit ook aan bij het nieuwe industriebeleid van het kabinet. De defensie-industrie is daarin een belangrijk speerpunt. Het ministerie van Economische Zaken heeft de Kamer hier afgelopen najaar over geïnformeerd via de Kamerbrief over het Industriebeleid met focus (zie Kamerstuk 29826-277). De doelstellingen en de vijf NLD-gebieden uit de D-SII worden daarin expliciet ondersteund.

Vraag van het lid Teunissen (PvdD) aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Vraag 1

Ziet de minister misschien mogelijkheden om te onderzoeken of reparatiewetgeving en langere garantieperiodes zouden kunnen bijdragen aan de uitvoering van de Critical Raw Materials Act?

Antwoord

Het kabinet ziet in de praktijk dat reparatiewetgeving en langere garantieperiodes bijdragen aan de uitvoering van de doelen van de Europese *Critical Raw Materials Act* en zet daar ook **al** op in. **Zo verplicht** de *Critical Raw Materials Act* lidstaten om vaststelling en uitvoering van nationale programma's met maatregelen om reparatie (en hergebruik en afvalpreventie) van producten die veel kritieke grondstoffen bevatten te stimuleren.

Ook stimuleert het kabinet reparatie in het kader van het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE). Daarbij wordt onder meer ingezet op het langer gebruiken van producten, bijvoorbeeld door elektrische producten te repareren in plaats van te vervangen of een nieuwe aan te schaffen, wat helpt om het gebruik van kritieke grondstoffen te verminderen. Hierbij wordt aangesloten bij de Europese 'Right to Repair'-richtlijn (Richtlijn (EU) 2024/1799), die wordt omgezet naar nationale wetgeving en momenteel ter advisering voorligt bij de Raad van State. Ook wordt ingezet op het bevorderen van reparatie, bijvoorbeeld door onderzoek naar een reparatiebonus, en de (door)ontwikkeling van een nationaal reparateursregister. Ook binnen het programma Circulaire Maakindustrie wordt reparatie gestimuleerd in producten die veel kritieke grondstoffen bevatten en

Verder verwelkomt het kabinet de nadruk op circulariteit, betere benutting van bestaande materiaalstromen en innovatie in het recente RESourceEU pakket, zoals aangegeven in het BNC-fiche hierover (zie Kamerstuk 22112, nr. 4244). Daarbij acht het kabinet het van belang dat onder de Ecodesign wetgeving ook eisen worden gesteld die gericht zijn op efficiënter grondstoffengebruik, zoals minimaal percentage recycalaat (ook van kritieke grondstoffen), verlenging van de levensduur van producten, repareerbaarheid en vormen van hergebruik van producten die veel kritieke grondstoffen bevatten stimuleren.